

Tematika

Kurzus címe:	Leíró grammatika 3. Szintagmatan, mondatan előadás
Kurzus kódja:	BMR 6330
Teljesítés módja:	kollokvium
Időpont:	szerda 16.00-17.30
Helye:	D25 fszt 11.
Heti óraszám:	2
Kreditek száma:	2
Oktató neve:	Dr. Dér Csilla Ilona
Beosztása:	egyetemi docens

A tantárgy rövid leírása:

A kurzus célja, hogy a hallgatók megismerjék és elsajátítsák a leíró szószerkezettan és mondatan alapvető fogalmait, rendszerezéseit, továbbá képesek legyenek ezen elméleti ismeretek birtokában szószerkezettani, mondatnani elemzések elvégzésére.

A félév órái

A kurzus órái:	Dátum:	Téma:
1.	2019. 02. 13.	A szintagma fogalma, az alárendelő, a mellérendelő szintagmák. A szintagmacsoportok. A mondatbeli szinteződés.
2.	2019. 02. 20.	Az alárendelő szintagma 1.
3.	2019. 02. 27.	Az alárendelő szintagma 2.
4.	2019. 03. 06.	A mellérendelő szintagma.
5.	2019. 03. 13.	A mondat fogalma, rendszermondat és szövegmondat. A mondatok szerkezet szerinti osztályozása.
6.	2019. 03. 20.	A mondatfajták és a modalitás.
7.	2019. 03. 27.	A mondatrészek 1.: Alany és állítmány, viszonyuk, egyeztetésük.
8.	2019. 04. 03.	A mondatrészek 2.: A tárgy és a határozó. A jelzők. Az értelmező.
9.	2019. 04. 24.	Az egyszerű és az összetett mondat határsávja. Az alárendelő összetett mondatok 1.
10.	2019. 05. 08.	Az alárendelő összetett mondatok 2. A mellérendelő összetett mondatok.
11.	2019. 05. 15.	A többszörösen összetett mondatok. A sajátos jelentéstartalmú mellékmondatok. A mondatátszövődés.

Kötelező irodalom az egyes témákhoz

- Deme László 1966. Szinteződés és tömbösödés az egyszerű mondatban. Nyr. 90: 275–87; Szinteződés és tömbösödés az összetett mondatban: 392–404.
- Deme László 1993. A mondategységen belüli viszonyok. In: A mai magyar nyelv. Cikk- és tanulmánygyűjtemény I. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó. 217–229.
- Dér Csilla 2001. Értelmezek, azaz azonosítok? Az értelmezős szerkezeten belüli grammatikai viszonyról. MNy. 97: 77–83. <http://www.epa.oszk.hu/00000/00032/00008/der.htm>
- Haader Lea 1998: A mondatátszövődés a nyelvhasználat szemszögéből. Nyr. 122: 318–324.
- Haader Lea 1999. Az alárendelő összetett mondatok általános kérdései. Nyr. 123: 340–350. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1233/123309.htm>
- Haader Lea 2000. A mellékmondatok osztályozásának problémái. Nyr. 124: 452–456. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1244/124406.htm>
- É. Kiss Katalin 1998. A mondatátszövődés: In: É. Kiss Katalin – Kiefer Ferenc – Siptár Péter (szerk.) Új magyar nyelvtan. Budapest: Osiris. 156–168.
- Keszler Borbála (2000, szerk.): Magyar grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp. (Szintagmatan és mondattan rész)
- Laczkó Krisztina 2001. Alany és az állítmány viszonya: hozzárendelés vagy alárendelés? Nyr. 125: 407–418. <http://www.c3.hu/~nyelvor/period/1254/125402.htm>

Ajánlott szakirodalom

- Hadrovics László 1969. A funkcionális magyar mondattan alapjai. Budapest: Akadémiai Kiadó.
- Imrényi András – Kugler Nóra 2017. Mondattan. In: Tolcsvai Nagy Gábor (szerk.): Osiris Nyelvtan. Budapest: Osiris Kiadó. 663–895.
- Keszler Borbála (2000, szerk.): Magyar grammatika. Nemzeti Tankönyvkiadó. Bp.
- Kiefer Ferenc (szerk.) 2000. Strukturális magyar nyelvtan 2. kötet: Mondattan. Budapest: Akadémiai.
- Kugler Nóra 2018. Az összetett mondat. Budapest: ELTE Eötvös Kiadó. http://www.eltereader.hu/media/2018/05/Kugler_Az_osszetett_mondat_READER.pdf
- É. Kiss Katalin 2006. Mondattan. In: Kiefer Ferenc (főszerk.) Magyar nyelv. Budapest: Akadémiai. 110–147.
- Rácz Endre – Szathmári István (szerk.) Tanulmányok a mai magyar nyelv mondattana köréből. Budapest: Tankönyvkiadó.
- Rácz Endre 1991. Az egyeztetés a magyar nyelvben. Budapest: Akadémiai Kiadó.